

Важливим напрямом подальшого ефективного розвитку торгівлі є: необхідність залучення та підтримки галузевої науки, створення науково-дослідних інститутів, фінансування та замовлення наукових розробок актуальних тем (не тільки державними органами управління, але й торговими мережами), а також надання можливості проводити дослідження на їхніх підприємствах, отримувати потрібну інформацію, допомагати ВНЗ проводити практичну підготовку студентів – майбутніх працівників галузі.

Інформаційні джерела:

1. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

УДК 364

Ю.О. Гернего, канд. екон. наук (*КНЕУ ім. В. Гетьмана, Київ*)

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТУ: ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Сучасне суспільство є достатньо динамічним, що визначає потребу гнучко реагувати на соціально-економічні зміни, систематично розвивати інструментарій пристосування держави та суб'єктів господарювання до існуючих соціально-економічних трансформацій. Зокрема, поряд із економічними процесами особливого значення набувають процеси соціального та політичного розвитку, еволюція людського капіталу, посилення численних екологічних рухів. Це зумовлює підвищення уваги дослідників до актуальних питань

В контексті дослідження збалансованості не випадковим є також вибір терміну «розвиток», а не «зростання» або «прогрес». Адже, насамперед, «зростання» асоціюється із власне «економічним зростанням», яке пов'язане із індикатором національного доходу на душу населення, переходом із нижчого на якісно-вищий рівень [1].

Натомість, «розвиток» є дещо ширшим, адже передбачає охоплення різноманітних аспектів процесу змін, зокрема, поряд із рівнем життя, значна увага приділяється рівню здоров'я та освіти, якості роботи та соціальній стабільності, змінам параметрів навколишнього середовища.

Розвиток визначається, як процес під час якого відбуваються закономірні зміни, перехід з одного стану в інший, більш досконалий; перехід від старого якісного стану до нового, від простого до складного, від нижчого до вищого. Тобто, у наведеному визначення розвитку закладено процеси, що вдосконалюють об'єкти дослідження, які з ним можуть бути пов'язані [2].

«Прогрес», який передбачає поступальний розвиток, та «модернізація», що характеризує динамічний аспект розвитку, є своєрідними його модифікаціями (рис. 1).

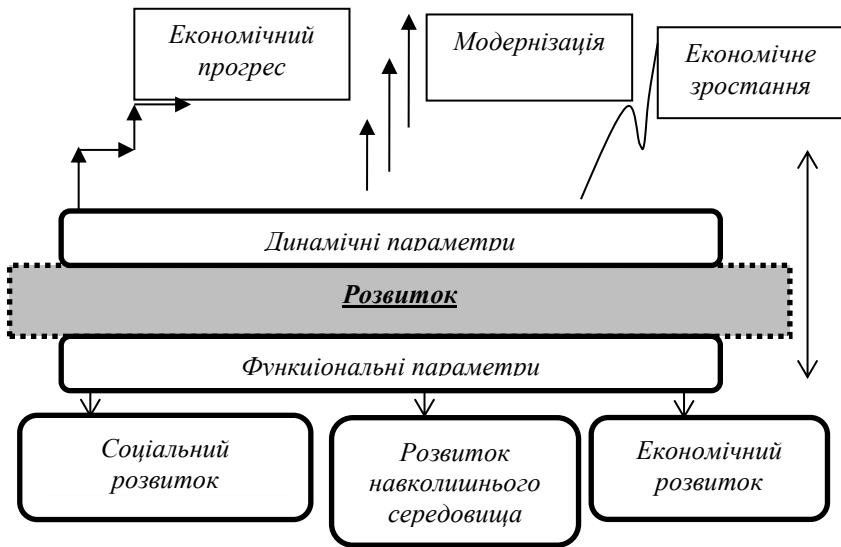

Рисунок 1 – Схематичне співвідношення параметрів розвитку

Джерело: узагальнено автором

Посилення глобалізаційних процесів та стрімкий розвиток суспільства у ХХ ст. зумовили поширення досліджень щодо можливостей збереження рівноваги у суспільстві у науковій сфері та в програмних документах міжнародних організацій. У 1983 році зусиллями Генеральної Асамблеї ООН було сформовано Міжнародну комісію з навколишнього середовища і розвитку (World Commission on Environment and Development, WCED). За результатами роботи цієї комісії було опубліковано «Наше спільне майбутнє» (*Our common future*), де було презентовано концепцію якісно нового альтернативного

розвитку (*sustainable development*), яка заснована на необмеженому економічному зростанні [3].

Подальше поширення концептуальних досліджень стосовно питань «*sustainable development*» (в перекладі з англ. «розвиток, що підтримується» від «*sustain*» – «опора, підтримувати, витримувати») відбулося в результаті Конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 рік) та Всесвітнього саміту із збалансованого розвитку (Йоганнесбург, 2002 рік).

Згідно із визначенням Комісії ООН, під «*sustainable development*» розуміють «загальну концепцію стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі» [4]. З огляду на відмінності в сприйнятті соціально-економічних процесів, у різних країнах використовуються диференційовані форми розуміння концепції «*sustainable development*». Наприклад, у Німеччині дана концепція сприймається, як «*nachhaltige Entwicklung*», тобто тривалий, але одночасно результативний (завершений) розвиток. Для Франції – «*développement soutenable*». Проте, також використовується «*développement durable*», що означає довготривалий розвиток. У Польщі – це «*zrównoważony rozwój*», тобто тривалий розвиток, який заснований на рівновазі (збалансуванні). Для Іспанії – «*desarrollo sostenible*» сприймається, як міцний розвиток.

Для вітчизняних науковців нагальним постає питання пошуку максимально коректного відповідника поняттю «*sustainable development*». Для цього важливо звернути увагу на тлумачення термінів, що стосуються цього визначення, зокрема: «розвиток», «сталий розвиток», «самопідтримуючий розвиток», «збалансований розвиток» [5].

Тракування «*sustainable development*» дає підстави стверджувати про його комплексний характер, який дозволяє поєднати розвиток «*development*» із балансовою (статичною) складовою. Подібне тлумачення дає підставу ототожнювати статичну складову розвитку із терміном «збалансований».

Інформаційні джерела:

1. Чайківський І. А. Механізм забезпечення сталого розвитку сільськогосподарських підприємств / І.А. Чайківський // Інноваційна економіка. – 2014. – № 6 (55). – С. 108 – 114.
2. Мочерний С. В. Економічна енциклопедія. У 3-х томах. Том 3. / за ред. С. В. Мочерного. – К. : ВД «Академія», 2002. – 952 с.
3. Development and international economic co-operation: environment Report of the World Commission on Environment and

Development. – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.channelingreality.com/Documents/Brundtland_Searchable.pdf

4. Гречко Т. К. Публічне управління в забезпеченні сталого (збалансованого) розвитку / Т.К. Гречко, С.А. Лісовський, С.А. Романюк, Л. Г. Руденко. – Херсон: Грінь Д.С., 2015. – 264 с.

5. Мушинська Н. Ю. Збалансований розвиток регіону: теоретичний аспект. / Н. Ю. Мушинська // Ефективна економіка. – 2014. - № 2. – Електронний ресурс. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_2_87

УДК 336:364:339.9

І.М. Гринчишин, канд. екон. наук (ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України», Львів)

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА БІДНІСТЬ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ: ФІНАНСОВИЙ КОНТЕКСТ

Соціальний захист охоплює широке коло питань від захисту уразливих членів населення від бідності до зменшення нерівності в суспільстві, у найширшому розумінні – забезпечення добробуту усього населення.

Здебільшого фінансування соціального захисту в європейських країнах визначається такими основними відмінностями:

- перевалюванням державного фінансування (система «Бeverіджа») чи концепції соціального страхування (система «Бісмарка»);
- різним обсягом перерозподіленого ВВП на користь соціального захисту населення;
- диференційованими підходами у визначенні пріоритету соціального захисту серед інших публічних витатків.

Країни Європи дуже диференційовані за розміром витрат на соціальний захист, що підтверджує зважений розподіл вказаних витрат на одного мешканця. У 2015 р. найбільшими видатки соціального захисту в розрахунку на 1 особу були в Люксембурзі, а найменшими – у Болгарії та Румунії. Європейські країни перерозподіляють через ВВП різні частки соціального захисту, при цьому у 2016 р. найбільшу частку спостерігаємо у Данії, Франції, Фінляндії, а найменшу – у Ірландії та Литві [1]. Пріоритетність соціального захисту в публічних видатках характеризує частка витатків на соціальний захист у публічних видатках, найбільшу частку у публічних видатках традиційно спостерігаємо у скандинавських країнах, а найменшу – в Угорщині.